

Raad voor Cultuur

Aan

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
p/a Rijksdienst voor de Monumentenzorg
Postbus 1001
3700 BA Zeist

Onderwerp

Aanwijzing beschermd monument
provincie Limburg
gemeente Roermond

R.J. Schimmelpennincklaan 3

Postbus 61243

2506 AE Den Haag

Telefoon 070 - 310 66 86

Telefax 070 - 361 47 27

E-mail cultuur@cultuur.nl

Datum

Mijnheer de Staatssecretaris,

Uw brief van

Op 17 april 2001 heeft de Raad voor Cultuur uw adviesverzoek met het hiernaast vermelde kenmerk ontvangen. Dit verzoek heeft betrekking op de aanwijzing van de door de provincie Limburg en door de gemeente Roermond in het kader van het MSP voorgedragen objecten tot van rijkswege beschermde monumenten. In de gemeente bevinden zich twee complexen waarover tussen gemeente en provincie verschillende zienswijzen bestaan ten aanzien van bescherming op rijksniveau. Het betreft hier een grafmonument op de begraafplaats aan de Weg langs het Kerkhof 1 te Roermond en het zogenaamde Colam-gebouw van het kloostercomplex Kapel in 't Zand, eveneens te Roermond. Over het tweede object, het Colam-gebouw, heeft de Raad op 12 oktober 2001 een positief advies uitgebracht.

Uw kenmerk

RZ-2000-814

Kenmerk

mon-2001.2698/2

Grafmonument L.W. de Leeuw: Dit betreft een grafmonument dat onderdeel uitmaakt van het Oude Kerkhof op het adres Weg langs het Kerkhof 1. Het totale Oude Kerkhof staat op de nominatie om rijksmonument te worden. Tien graven hebben in de Monumenten Selectie Procedure een aparte vermelding gekregen. Eén daarvan is het graf van de voormalige NSB-er Leendert Willem de Leeuw, die in 1943 zelfmoord heeft gepleegd. Er zijn in totaal ongeveer acht NSB-graven bekend in Nederland. Dit graf is vanuit cultuurhistorisch oogpunt belangrijk vanwege een complex van factoren die het graf zijn specifieke plaats geven binnen de organisatiestructuur van het Oude Kerkhof.

Het grafmonument bestaat uit een natuurstenen plaat met daarop onder andere een afbeelding van de Germaanse levensvlam. De Raad vindt het graf van De Leeuw met name beschermwaardig vanwege twee aspecten. Ten eerste is het graf zeldzaam van uiterlijk: het toont op herkenbare wijze de Germaanse levensvlam en de driehoek als symbolen van de NSB. Ten tweede is de context belangrijk: het graf ligt in de 'verloren hoek' van de begraafplaats. Op deze plek, aan de rand van de begraafplaats, volgens de riten van de Rooms-katholieke

Kerk in ongewijde aarde, werden zelfmoordenaars en ongedoopte kinderen begraven.

Tevens vindt de commissie dat het graf een tastbare herinnering vormt aan een betreuenswaardige episode uit de Nederlandse geschiedenis, een periode die nooit uit het collectieve geheugen gebannen zou mogen worden, maar die nu vrijwel geheel gerepresenteerd wordt door monumenten die de rol van de slachtoffers benadrukken. De tastbare herinneringen aan de daders zijn om begrijpelijke redenen in de jaren na de Tweede Wereldoorlog grotendeels uitgewist. Voor een evenwichtig beeld van de geschiedenis is het evenwel van groot belang ook te beschikken over een voorbeeld van een grafmonument van herkenbaar nationaal-socialistische signatuur, zonder dat daarmee een waardeoordeel in ethische zin uitgesproken wordt.

De Raad voor Cultuur adviseert u daarom overeenkomstig de voordracht van de provincie Limburg het grafmonument van L.W. de Leeuw in het rijksmonumentenregister in te schrijven.

Pagina

2

Nummer

mon-2001.2698/2

Dit advies werd voorbereid door de Bijzondere Commissie Monumenten en Archeologie van de Raad voor Cultuur, onder voorzitterschap van mw. drs. A.G. Giltaij-Lansink, secretaris ir. J.M.M. Nuijten.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris